

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2019 р.

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 Облік і оподаткування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності
(назва магістерської програми)

на тему: «Теоретичні засади та діюча практика обліку і контролю товарних операцій (на прикладі ТОВ «Сандал'єджі»)»

Виконавець:

студент ФМОІТ факультету
Самострол Олександр Олегович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий консультант:

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Наталія Олексіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми

Діяльність торговельного підприємства вимагає розмежування облікових даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів та підвищення ефективності управління продажами товарів. Товари є найважливішим об'єктом обліку і контролю на всіх торгових підприємствах, так як саме товарні запаси є складовою ресурсного потенціалу торговельного підприємства і складають основну частину його оборотних активів.

Удосконалення обліку і контролю операцій руху товарів сприятиме формуванню більш достовірної інформації для управлінського персоналу та зовнішніх користувачів, повному та об'єктивному відображенню в обліку і звітності. Від якості облікової інформації залежить ефективність та оперативність прийняття рішень щодо стратегії і тактики розвитку підприємства торгівлі, підвищення ефективності роботи підприємства.

Питанням обліку товарних запасів приділяється значна увага науковцями. Слід відзначити праці П.Й. Атамаса, А. В. Амалян Ф.Ф. Бутинця, Н. А. Букало, Ю.А. Вериги, О.А. Зоріна, І.Г. Волошана, , Г.О. Крамаренка, М.В. Мниха, О.О. Нестеренка, Ю. В. Новицької І.Ю. Осадчого, Л. Я. Підвисоцької Л.К. Сук, Н.В. Хоменко, О. В. Фоміної, І. Л. Шерера, А. В. Янчева та інших

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку та контролю на підприємствах торгівлі, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено низку завдань, таких як:

- визначити економічну сутність товарів, товарних операцій, їх класифікацію та оцінку;
- розглянути вимоги стандартів обліку щодо формування інформації про товари;
- визначити основні методологічні засади організації та ведення обліку товарних операцій;
- визначити проблематику обраної теми дослідження та встановити напрями вирішення проблемних питань;
- визначити основні методологічні засади організації та здійснення контролю товарних операцій;
- проаналізувати та критично оцінити діючу практику обліку, внутрішнього контролю підприємства, що досліджується, та розробити рекомендації щодо можливостей їх удосконалення;
- провести аналіз оптового товарообороту підприємства;
- розглянути можливості застосування методів економіко-математичного моделювання щодо підвищення ефективності виконання певних завдань за операціями руху товарів на підприємстві;
- сформулювати основні висновки та рекомендації за результатами дослідження.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних операцій товариства з обмеженою

відповідальністю «Сандал'еджі». Основним напрямом діяльності визначено торгівлю меблями, та освітлювальним обладнанням.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з організацією і веденням обліку та контролю товарних операцій, проблемні питання теми.

Методи дослідження У кваліфікаційній роботі застосовувалися діалектичний підхід, загальнонаукові методи пізнання: поєднання абстрактного й конкретного, індукція, дедукція, аналіз і синтез, групування й порівняння, конкретизація. Для обробки даних, наведених у роботі застосовувались такі методичні прийоми контролю та аналізу, як огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок, інструментарій економіко-статистичного аналізу, а саме, кореляційно-регресійний аналіз.

Інформаційну базу дослідження виступили нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення бухгалтерського обліку в Україні, ПСБО, МСФО, ПКУ, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку, аудиту та контролю товарних операцій, економічної теорії, довідково-інформаційні видання, матеріали науково-практичних конференцій, первинні документи, облікові реєстри, фінансова звітність товариства з обмеженою відповідальністю «Сандал'еджі».

Практична значимість дослідження пов'язана з розробкою пропозицій щодо удосконалення системи аналітичного обліку шляхом введення додаткових субрахунків рахунку обліку товарів та внутрішніх угруповань, що на наш погляд дозволить сформулювати більш інформативну базу обліку для потреб управління діяльністю підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (найменувань) та 17 додатків. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 19 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку товарних операцій**» розкрито сутність товарів та товарних операцій їх економічна сутність, класифікація та оцінка. Організаційні та методологічні засади обліку товарних операцій. Дискусійні та проблемні питання обліку товарних операцій.

У другому розділі «**Практичні аспекти та напрями удосконалення обліку товарних операцій на прикладі ТОВ «Сандал'еджі»**» надана загальна організаційна характеристика підприємства та його облікової політики, особливостей, облік товарних операцій на підприємстві та напрями його удосконалення, визначено напрями удосконалення існуючої системи обліку, особливості автоматизованого обліку товарних операцій підприємства

У третьому розділі «**Методика та практика контролю товарних операцій**» розглянуто методологічні основи та діюча практика контролю товарних операцій, оцінка та напрями удосконалення діючої системи внутрішнього контролю підприємства, аналіз ефективності використання товарів.

ВИСНОВКИ

Торгівля як елемент економічної системи забезпечує зайнятість та задоволення попиту населення країни в різних товарах, збалансованість споживання та виробництва, сприяє зростанню ефективності економічних зв'язків між галузями господарської діяльності, обумовлює стабільність грошового обігу, а також займає провідне місце у формуванні державного бюджету.

Основними формами торгівлі сьогодні є оптова та роздрібна. Товар – це складне поняття, що включає сукупність багатьох властивостей, головними серед яких є споживчі властивості, тобто спроможність товару задовольняти потреби.

Автори наукових публікацій звертають увагу на недостатню визначеність та різне смислове наповнення термінів «товарні ресурси» і «товарні запаси», що призводить до їх неправильного трактування в економічних дослідженнях, зокрема під час вибору стратегії і тактики управління товарними ресурсами.

До складу товарних запасів підприємства входять всі товарно-матеріальні цінності, на які ризики і вигоди, пов'язані з власністю, і контроль за ними були передані підприємству.

Підприємства різних форм власності виконують операції купівлі та продажу товарів для того, щоб забезпечити свою торговельну діяльність. Внаслідок торговельної діяльності підприємств здійснюється безперервний товарообіг між виробничими підприємствами та безпосередніми споживачами.

Організація бухгалтерського обліку на торговельних підприємствах полягає у забезпеченні дотримання єдиних методологічних принципів ведення обліку, правильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку товарних операцій, дотримання принципів своєчасності та повноти документування, забезпечення перевірки стану обліку товарних запасів за місцями їх зберігання. З метою зменшення податкових ризиків слід досягати повного порівняння реєстрів, що застосовуються в обліку товарів, як хронологічного, так і систематичного характеру, та порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку товарів.

Об'єктом дослідження обрано ТОВ «САНДАЛ'ЄДЖІ». Основним напрямом його діяльності визначено торгівлю меблями, та освітлювальним обладнанням, а додатковими є виробництво офісної та кухонних меблів.

У відповідності до організаційної структури очолює керівництво поточною діяльністю директор підприємства. Йому підпорядковані менеджери з продажу та комірники. Підприємство має два структурних підрозділи щодо здійснення продажу в Одесі та Києві. Одеський офіс є головним. Загальна чисельність працівників згідно штатного розкладу на 2019 рік складає 6 осіб.

На бухгалтера покладено організацію обліку і контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку та у звітності всіх господарських операцій. Він контролює та вимагає від усіх підрозділів та працівників дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Первинні документи, які фіксують факт здійснення операції і складаються під час її проведення відповідають типовим і оформлюються згідно з вимогами.

Підприємство має одного основного постачальника товару – нерезидента - SANDALYECI DAYANIKLI TUKETIM MALLAR I MOBILYA SANAYI VE

TICARET ANONIM SIRKETI, який є і виробником всього асортименту товару – меблі, яка постачається згідно договорів.

Більша частина товару, що імпортується, надходить відповідно до визначеного обсягу, який формується на підставі заказів від потенційних покупців. Всі покупці резиденти.

Облікова політика підприємства щодо обліку товарних операцій направлена на визначення методів оцінки, обліку та процедур щодо застосування: методів оцінки вибуття запасів; періодичності визначення собівартості одиниці запасів; порядку обліку (ідентифіковано або загалом) і розподілу транспортно-заготівельних витрат, засад ціноутворення; порога суттєвості щодо окремих об'єктів обліку.

Вважаємо доцільним у розділі Положення про облікову політику підприємства щодо методів обліку товарних запасів навести підходи:

- класифікації виробничих запасів, товарів і малоцінних та швидкозношуваних предметів (перелік груп і підгруп), які використовуються підприємством;
- порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, та означення окремого субрахунку їх обліку тим більше що даний облік на підприємстві має свої особливості, які обумовлені застосування програмного забезпечення;
- методи оцінки вибуття запасів.

У світлі зближення бухгалтерського і податкового обліків, доцільно здійснювати формування облікової політики в тісному взаємозв'язку з податковим плануванням.

В якості додатку до наказу про облікову політику підприємства слід зазначити графік документообігу.

Вважаємо доцільним серед елементів організаційної складової облікової політики операцій з товарами виокремити наступні:

- встановлення відповідальних осіб за ведення обліку операцій з товарами, зокрема на складах;
- затвердження переліку посад, які відповідають за одержання, зберігання і списання товарів;
- визначення посадових прав і обов'язків матеріально-відповідальних осіб; затвердження робочого плану рахунків в частині операцій з товарами;
- визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків інвентаризації запасів;
- затвердження графіку документообігу в частині операцій з товарами.

Доопрацювання Положення про облікову політику підприємства в частині запропонованих складових організаційного розділу обліку товарів надасть можливість бухгалтеру формувати різнобічну та всеохоплюючу інформацію про операції з товарами в розрізі інформаційних запитів системи управління.

Підприємство використовує автоматизовану форму обліку і поступово впроваджує в діяльність програмне забезпечення - «BAS «ERP» (1С:Предприятие). BAS розшифровується як Business Automation Software - програмне забезпечення автоматизації бізнесу.

Система забезпечує комплексне планування і бюджетне управління підприємством у рамках єдиного інформаційного простору. BAS «ERP» не є розвитком «1С: Підприємство», а розроблена з нуля і значно перевершує функціонал конфігурації «Управління торговим підприємством для України».

В роботі наведено основні етапи роботи в програмі щодо формування інформації про рух товарів.

Важливим напрямом щодо удосконалення обліку є скоріше оволодіння можливостями програмного забезпечення, що дозволить досягти скорочення витрат від впровадження ERP за рахунок якіснішого управління складськими залишками, зменшення надмірного страхового запасу товарів, уникнення витрат пов'язаних з несвоєчасним їх відвантаженням товарів і можливими непорозуміннями з покупцями із-за несвоєчасно спланованої їх закупівлі.

Важливим моментом є можливості застосування даного програмного забезпечення в частині моніторингу і аналізу показників діяльності підприємства.

Тією чи іншою мірою в кожному підприємстві здійснюється контроль завдяки наявності системи вимірників, що забезпечують її нормальне функціонування.

Для правильності визначення підходів контрольно-перевірочної роботи необхідно розуміння основних бізнес-процесів, які присутні в діяльності підприємства.

Послідовність проведення, як зовнішньої, так і внутрішньої перевірки здебільшого залежить від поставлених завдань.

Що стосується об'єктів внутрішнього контролю, то під ними розуміється вся сукупність елементів системи підприємства, що потрапляють під дію контролю.

На етапі становлення системи внутрішнього контролю та його подальшого здійснення важливим постає питання його ефективної організації, що матиме позитивний результат для діяльності всього підприємства.

Підприємство не має відокремленого структурного підрозділу внутрішнього контролю, не підпадає під обов'язковий аудит.

Однак, перевірка ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку товарних операцій на підприємстві показала, що організація системи обліку та виконання бухгалтером своїх обов'язків та робочих функцій здійснюється на достатньому рівні.

В роботі наведено модель внутрішнього контролю руху товарів, яка може бути використана задля удосконалення існуючої СВК.

Обов'язкові контрольні процедури повинні бути визначені в регламентних документах підприємства з дотриманням базового принципу необхідності та достатності. Процедури мають давати впевненість у тому, що операцію коректно виконано та вірно відображено в обліку.

На підставі проведеного аналізу зроблено наступні висновки.

На початок аналізованого періоду запаси займали друге місце в загальній сумі оборотних активів і становили 49,44%, а на кінець аналізованого періоду вони стали займати вже 66,12% від загальної суми оборотних активів.

У 2019 році підприємство стало більш ефективно використовувати оборотні кошти і товари, чим у 2018 році.

Загальне збільшення рівня прибутковості запасів на 46,01%, відбулося за рахунок збільшення прибутку на 41,5% й за рахунок збільшення середньої вартості запасів прибутковість зросла на 4,51%.

У 2018 році коефіцієнт оборотності запасів на ТОВ «САНДАЛ'ЄДЖІ» складав 0,62, тобто за 9 місяців запаси здійснювали 0,62 обороту, а за 9 місяців 2019 року - 0,95 обороту, тобто за аналізований період коефіцієнт оборотності запасів збільшився на 0,33 обороту.

За аналізований період тривалість одного обороту скоротилась на 152 дня, тобто відбулось прискорення оборотності запасів на 152 дня.

Таким чином, в 2019 році в порівнянні з 2018 роком підприємство додатково не вкладало в обіг грошей.

У 2019 році порівняно з 2018 роком, відбулося прискорення оборотності товарів і підприємство додатково вилучило кошти в оборот, тому слід визначити зміни в потребі оборотних коштів за умови зміни тривалості.

В результаті розв'язання поставленої мети трьох факторного кореляційно-регресійного аналізу, було побудовано економіко-математичну модель.

АНОТАЦІЯ

Самострол О.О. «Теоретичні засади та діюча практика обліку і контролю товарних операцій (на прикладі ТОВ «Сандал'єджи»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування»

(шифр та назва спеціальності)

«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва магістерської програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються основи теорії і діюча практика обліку та контролю товарних операцій, визначені проблемні та дискусійні питання теми, проведено аналіз фінансового стану підприємства.

Запропоновано доповнення положення про облікову політику підприємства та підвищення якості облікової інформації на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації на рахунках обліку, удосконалення внутрішнього контролю підприємства.

Ключові слова: товари, товарні операції, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, контроль

ANNOTATION

Samostrol O.O. «Theoretical principles and current practice of accounting and control of commodity transactions (on the base of «Sandalyeci» LLC)»

The work deals with Qualifying work on obtaining a master's degree in specialty «071 Accounting and Taxation» under the master's program

(code and name of the specialty)

for the educational program «Accounting, auditing and taxation of business activities»

(title of the master program)

- Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of the nature and the current practice of accounting and control of commodity transactions are considered in the work, the problem and discussion issues of the topic are defined, the financial state of the enterprise is analyzed.

We have recommended supplement the provision on accounting policies of the enterprise and improve the quality of accounting information on the basis of deepening the analyticity of displaying accounting information in accounting accounts, improving internal control of the enterprise.

Keywords: goods, commodity operations, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, control.